

Holbein-szőnyeg

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	8546
Készítés ideje:	16. SZÁZAD 1. NEGYEDE
Készítés helye:	Usak
Anyag:	gyapjú
Technika:	gördesz (szimmetrikus) csomózás
Méret:	magasság: 194,5 cm szélesség: 115 cm csomó: 1092 csomó/dm ²

A végtelen geometrikus díszű kora-oszmán szőnyegeknek azt a csoportját, amelynek jellegzetes példányai ifj. Hans Holbein (1497/8–1543) német festő képein láthatók, Holbein-szőnyegnek nevezi a szakirodalom. A Holbein-szőnyegek tükrét díszítő mintaelem két változata ismert, a nagy és az apró mintás. A végtelenül ismétlődő, kisebb mintaelemekkel díszített apró mintás Holbein szőnyegek leghíresebb példája a festő Georg Gisze német kereskedőt megörökítő, 1532-ben, Londonban készült portréján (Berlin, Staatliche Museen, Gemäldegalerie) látható.

E szőnyegcsoport középmezőjét sötétkék, sötétzöld vagy ritkábban vörös alapon hosszanti és vízszintes tengelyekre fűzött, kétféle, egymással váltakozó motívum: egy szalagfonattal keretezett nyolcszög (Holbein-göl) és egy arabeszkmintás, kereszt alakú, négykaréjos medalion tölti ki. A szőnyegek kerete általában stilizált arab betűs, kúfi-írásjegyekből kialakított kúfi-szalagdísz.

Az Iparművészeti Múzeum két apró mintás Holbein-szőnyege közül e ritkának számító vörös alapszínű darab különlegessége, hogy szinte teljes épségében fennmaradt, csupán alsó szegélyének egy részét egészítették ki egykor. Arányos rajzú díszítménye és harmonikus színpárosítása – a világos keretbe foglalt tükrös vörös, és az arabeszkrács zöld komplementer színei, valamint a világos közepű ún. göl-motívumok sora – nyugodt, kiegyensúlyozott hatást kelt. A gölök közötti mezőt – szinte összefüggő rácsozatot képezve – keresztidomot formázó, kék és zöld arabeszk-medalionok töltik ki.

Az 1914-es budapesti *Erdélyi török szőnyeg* című kiállításon a 3. katalógusszámon "régibb mértani díszű szőnyeg"-ként szerepelt.

Lásd még: [Museum With No Frontiers](#)

Irodalom

- Szerk.: Pásztor Emese: *"Erdélyi török szőnyegek" az Iparművészeti Múzeum 1914. évi kiállításán és a források tükrében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2020. - Nr. 3.
- Szerk.: Plessen, von Marie-Louise: *Művészet mindenkinek: A Victoria and Albert Museum*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2012. - Nr. 361.
- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 14. (Pásztor Emese)
- szerző: Pásztor Emese: *Oszmán-török szőnyegek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2007. - Nr. 3.
- Franses Michael: *In Praise of God: Anatolian Rugs in Transylvanian Churches*. Sakip Sabanci Museum, Istanbul, 2007. - Nr. 4.
- szerző: Batári Ferenc: *Oszmán-török szőnyegek. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei I*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - p. 38. Nr. 5.
- Szerk.: Gerelyes Ibolya: *Nagy Szulejmán és kora*. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 105. (Batári Ferenc)
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. SZ/49.

- Szerk.: Layer Károly, Mihalik Sándor, Csernyánszky Mária: *Régi kisázsiai szőnyegek kiállítása*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1935. - Nr. 1.
- Csányi Károly: *Magyar Szőnyegkedvelők Egyesületének régi keleti szőnyegkiállítása az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeumban*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1924. - Nr. 2.
- szerző: Csányi Károly, Csermelyi Sándor, Layer Károly: *Erdélyi török szőnyegek kiállításának leíró lajstroma*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1914. - p. 16. Nr. 3.

